

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชาวกรุงเทพมหานครในการจัดการมูลฝอย เป็น การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยของชาวกรุงเทพมหานคร ภายใต้กรอบแนวคิดการมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยใน 2 วิธีการ คือ วิธีการลดปริมาณ มูลฝอยที่แหล่งกำเนิดและวิธีการคัดแยกมูลฝอยเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์ ของการวิจัยคือ (1) เพื่อศึกษาระดับและวิธีการมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยของชาว กรุงเทพมหานคร (2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของชาวกรุงเทพมหานคร และ (3) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดการมูลฝอยของกรุงเทพมหานคร และการมีส่วนร่วมของชาวกรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัยใช้การวิจัยเชิงสำรวจ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือเก็บ ข้อมูลจาก “ผู้มีอำนาจตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดการมูลฝอยของครัวเรือน” ในเขตกรุงเทพ- มหานคร ด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ และใช้สถิติการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติก ในการวิเคราะห์ผลการวิจัย นอกจากนี้ ยังใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกเก็บข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการจัดการมูลฝอยของกรุงเทพมหานคร และการมีส่วนร่วม

ของชาวกรุงเทพมหานครจากเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการและระดับบริหารของกรุงเทพมหานคร รวมทั้งนักวิชาการ นักธุรกิจ หรือผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการมูลฝอยและการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ครั้วเรือนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยด้วยวิธีการลดปริมาณมูลฝอยที่แหล่งกำเนิด ร้อยละ 74.75 และวิธีการคัดแยกมูลฝอยเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ ร้อยละ 77.25 โดยมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยโดยใช้วิธีการทั้ง 2 วิธี ร้อยละ 73.75

2. ครั้วเรือนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยด้วยวิธีการลดปริมาณมูลฝอยที่แหล่งกำเนิด ในระดับที่ 1 มากที่สุด โดยวิธีการมีส่วนร่วมที่ใช้มากที่สุด คือ การรับข้อมูลจากการสื่อสารผ่านทางวิทยุโทรทัศน์ ในส่วนของการมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยด้วยวิธีการคัดแยกมูลฝอยเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ พบว่ามีส่วนร่วมในระดับที่ 3 มากที่สุด และวิธีการมีส่วนร่วมที่ใช้มากที่สุด คือ การรับผลประโยชน์เชิงวัตถุ (รายได้หรือทรัพย์สิน)

3. สมการการถดถอยโลจิสติกสามารถพยากรณ์การมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยด้วยวิธีการลดปริมาณมูลฝอยที่แหล่งกำเนิดได้ถูกต้อง ร้อยละ 75.80 และด้วยวิธีการคัดแยกมูลฝอยเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ได้ถูกต้อง ร้อยละ 78.00 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยด้วยวิธีการทั้ง 2 วิธี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ สถานภาพทางประชากร สังคม และเศรษฐกิจ ประกอบด้วย รายได้ เขตที่อยู่อาศัย และลักษณะที่อยู่อาศัย

4. ทศนคติด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอย และทัศนคติด้านการจัดการมูลฝอยของกรุงเทพมหานคร ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยของชาวกรุงเทพมหานคร ซึ่งขัดแย้งกับแนวคิดของ Verba and Nie ที่เสนอว่าทัศนคติของบุคคลมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของบุคคล แต่ในทางตรงกันข้ามกันผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของ LaPiere ซึ่งได้เสนอแนวคิดว่าทัศนคติของบุคคลไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมของบุคคล

5. ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการมูลฝอยของกรุงเทพมหานครที่สำคัญ ได้แก่ (1) ปัญหามูลฝอยที่สำคัญ คือ ปัญหามูลฝอยเศษอาหาร ซึ่งมีประมาณร้อยละ 40 ของมูลฝอยทั้งหมด ซึ่งไม่สามารถเก็บขนได้หมดในคราวเดียวทำให้เกิดปัญหามลพิษจากมูลฝอยเศษอาหารตกค้าง (2) ปัญหานโยบายมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ทำให้นโยบายขาดความต่อเนื่อง (3) ปัญหาการเช่ารถยนต์ของเอกชนเพื่อการจัดเก็บมูลฝอย ทำให้สำนักงานเขตขาดความคล่องตัวในการจัดการมูลฝอย และ (4) ปัญหาประชาชนขาดความตระหนักด้านการมีส่วนร่วม รวมทั้งมีข้อจำกัดด้านเวลา

ข้อเสนอแนะ

1. กรุงเทพมหานครและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรให้ความสำคัญกับโครงการจัดการมูลฝอยด้วยวิธีการคัดแยกมูลฝอยเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่เป็นกรณีพิเศษ เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ชาวกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในระดับสูงสุด คือ มีส่วนร่วมรับประโยชน์หรือประเมินผล โดยวิธีการมีส่วนร่วมที่ใช้มากที่สุด คือ วิธีการรับผลประโยชน์เชิงวัตถุ (รายได้ ทรัพย์สิน) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า โครงการจัดการมูลฝอยของกรุงเทพมหานครที่ให้ผลตอบแทนแก่ประชาชนในรูปของทรัพย์สินที่มีมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ อาจเป็นสิ่งจูงใจให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยของกรุงเทพมหานครมากขึ้น

2. การวิจัยครั้งนี้ มีข้อสังเกตว่าการจัดการมูลฝอยด้วยวิธีการคัดแยกมูลฝอยเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่มีกระบวนการปฏิบัติที่น่าสนใจ และชาวกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่รับรู้และเข้าใจถึงวิธีการคัดแยกมูลฝอยในเบื้องต้น จึงควรศึกษากระบวนการคัดแยกมูลฝอยตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดกระบวนการว่า มีบุคคลหรือใครเข้ามาเกี่ยวข้องและเกี่ยวข้องในลักษณะใด มีส่วนได้เสียประการใดในแต่ละขั้นตอน มูลฝอยที่คัดแยกแล้วแต่ละประเภทสามารถสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจได้อย่างไร และที่สำคัญประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในแต่ละขั้นตอนอย่างไร

“The Participation of Bangkok Residents in Solid Waste Management” is a study of factors affecting the participation of these residents in solid waste management. The study addresses this participation within the conceptual framework afforded by two categories of solid waste management, viz., source reduction and recycling methods.

The objectives of this investigation are (1) to inquire into the level at which these Bangkok residents participate in solid waste management, as well as the methods they use in dealing with solid waste management. Additionally examined are (2) factors affecting the participation level of Bangkok residents.

Finally, examined are (3) problems in and obstacles to Bangkok's solid waste management and the participation of its residents.

Deploying the technique of survey research, the researcher used a questionnaire as an instrument of research to gather data from "household solid waste management's decision makers" in Bangkok. These members of the sample population were selected by means of the technique of stratified random sampling. Logistic regression analysis was employed for purposes of data analysis. In addition, in-depth interviews were also used to gather data concerning problems in, obstacles to, and suggestions concerning solid waste management and the participation of Bangkok residents in solid waste management. In-depth interviews were conducted with operational officers and executive-level personnel in addition to some scholars, businessmen, and experts in solid waste management who are engaged in promoting the participation of residents.

Findings are as follows:

1. A majority of households had participated in solid waste management through either source reduction or the use of recycling methods at 74.75 percent and 77.25 percent, respectively. In addition, those who had participated in both waste reduction and recycling accounted for 73.75 percent of those surveyed.

2. A majority of the households evinced the highest level of participation at level 1 in respect to source reduction. In this connection, it was found that they participated in solid waste management on the basis of having received data and information via television. As for those participating through recycling,

they were at level 3 in view of having been motivated by the prospect of receiving subjective benefits for participation in the form of cash or gifts.

3. An application of the logistic regression equation allowed for the precise prediction of participation in solid waste management using source reduction and recycling methods, thereby accounting for 75.80 percent and 78.00 percent, respectively, of those sampled at the statistically significant level of .001. Demographic, social and economic factors—income, area of residence and type of residence—were shown to bear a statistical influence on participation in regard both to source reduction and recycling.

4. Attitudes toward participation and the solid waste management of the Bangkok Metropolitan Administration (BMA) bore no influence at a statistically significant level on the participation of Bangkok residents in solid waste management. This finding contradicted the findings of the study of Verba and Nie (1972), who suggested that individual attitudes bear relationships of statistical significance to individual participation. On the other hand, the researcher's findings lent support to the study of LaPiere (1934) in which it was suggested that individual attitudes bore no relationship to individual behaviors.

5. The main problems in and obstacles to solid waste management in Bangkok are as follows: (1) Food waste is the most important problem, inasmuch as it accounts for 40 percent of overall solid waste. Inasmuch as all food waste cannot be collected in a single operation, the result is pollution brought about by uncollected decaying food waste. (2) Policies are constantly changing,

a state of affairs leading to inconsistency in policy applications. (3) Renting private trucks for solid waste collection brings in its wake a detrimental inflexibility in solid waste management at each district office. Finally, (4) people are lackadaisical about participation and may not have sufficient time to participate.

The researcher would like to proffer the following suggestions:

1. The BMA and related organizations should concentrate on the recycling method of solid waste management in light of research findings showing that those Bangkok residents who participated at the “highest level” were motivated by the prospect of receiving subjective benefits in the form of cash or gifts. Therefore, providing economic inducement will bring about greater levels of participation in solid waste management.

2. The solid waste management technique of recycling is an interesting operational process. In addition, most Bangkok residents perceive and understand the fundamentals of solid waste recycling. Hence, the whole process of recycling should be studied starting from the beginning and following the whole process to its end. Such an investigation would focus on how people are connected with and involved in each stage of the process. It could then be ascertained whether participants stand to gain or lose benefits at each stage. It could subsequently be determined whether participation brings about economic benefits to participants. Most importantly, this would reveal just how individuals could effectively participate in each stage of the process.